

БҮЧЧАТЫ ҮӨРЭХТЭЭНИНГЭ — УҮЛУЧЧУ БОЛБОМТОНУ

Партия XXIV съезда төхсүс-пидевица дайдуга бары бүтүүн орто үөрэхтээний ситэрин сүрүтүн туруурбута. Бу соруу толорууа ССКП КК уонна ССРС Министрларын Совети 1972 сыллаахха «Бүччат бары бүтүүн орто үөрэхтээрин ситэрин итэһинэ уопсай орто үөрэхтээрин оскуо-лаларын салгыы сайыннарым туһунан» уураары ылымматтара. Уураахха үлэлиир мччат киһиэ-ни (семейный) оскуодаларын үөрэтэр-интэр оруодаларын үлэ-тин, киһилэр үлэлэрин ис хайоо-нун туспарын өрдүк чорботон туруоруллубуттара.

Мччат уопсай үөрэни-үлэ-тин ааһан иһэр быстах бирэ-мэ-лээх хампааныа буолбатах. Бүччү сыллаах соруулаах-поли-тическай уонна государственнай соруу, билиһини кам үлэлииртэ моддуйуута. Маннаах олохтоох Советтар исполкомнара, хайа-йыстыбалар, тэриэтэлэр сал-йааччылар, общественность бүтүүнэ ылсан үлэлииртээхтэр. Үлэлиир-үлэлиир үөрэнэр мччат-тар коллектив оттуутан көмө, кыһамны маалытын ууруллар маалалаах.

Итин тэриэтээргэ уонна предприятиеларга, нөлхөтөргэ уонна совхозтарга-киһиэни ос-куодалар сэттэрин уонна киһи-лэр филиалларын быччаттар үлэ-лиир сирдэринэн тэрийиэни ка-нэтэллэригэр уонна киһилэр ма-териальнай базаларын бэжэ-гэ-төллөрүгэр соруудахтанар», — диин ССКП КК, ССРС Министрда-рин Советын уураахтарыгар бөлүгөмүтүнэн да чуолкайдык сорууэхха сөп.

Киһиэни оскуодалар сүрүн со-руктара—үөрэнээчилэргэ айыл-да уонна общество сайдымдарын сокуоннарын туһунан дүрүн би-лиһини биэрини, киһилэргэ мар-ксистскай-ленинскэй миро-воз-рениени итэрин, улааттарын уонна кыргыттары коммунизм идеялары-гар бэринидалах буолуу, соци-алистическай Ийэ дайдуга бэйэни харыстаммакка сулууспалларга, үлэ-дэ уонна общественной олох-хо активнай кыттыгыс итэти.

1971—72 сс. үөрэх дылыгар оройуон киһилэр үлэлиир ки-һиэни оскуодала үөрэммит 75 ороттон 61 киһи кылааһын бү-төрбөтө, 26 киһи орто уонна 16 киһи арыс кылаастаах оскуола-

ны бүтөрбөттөрө. Үөрэни быһы-ни киһилэри сыллааһар 6 бы-рыһман үүмүтэ. Ол эрэри 14 орто иккис сым хаалбата.

Наһаахтэргэ, орто оскуола-ларга консультуунар, киһиэни кылаастар үлэлииртээхтэрин тү-мүтэр аабах орто үөрэһини ха-быллыбатара.

Быйылгы үөрэх дылыгар орой-уон үлэлиир норуот хаһаайыс-тыбатын сайыннарыа былаанын быһымынан уопсайа 361, ол иһитин ыларата 145 мччаты киһиэни оскуодала, 216 мчча-ты консультуунарга катэхтэн үөрэтиннэн хабар соруу бүтү-чүлээхтик толорор иһин үлэ бу күнүгэ быһааныахтык маалы-лаахтык. Пятилетка устата 16—29 саастаах 601 киһи орто үөрэни бүтэринитин тэрийэр ий-ниттэн бу күнүгэ Диринг, Айма орто оскуодаларыгар киһиэни төхсүс кылааска, бары атын ор-то уонна арыс кылаастаах оскуо-даларга катэхтэн үөрэхтээһинтэ-ким-кимээх үөрэннээхтээхтэрин иһиниэки быһымынан чуолкай-дыахха, киһилэр үлэлэрин үөрэхтэрин кытта таби дүөрө-дөөһүн бөнүрүөстэрин эрдэти-нэ көрүнүөххэ, үөрэх тэбэри-нэринэн, о. д. а. хааччыны бөн-пүрүөстэрин бириэмэтигэр бы-лаарар курдук дыһааныахха.

Үлэлиир-үлэлиир үөрэнэр мч-чаттарга бары маалалаах үлэ-лү-буйаны тэрийи, үлэлиир мчча-ты үөрэхтээһинтэ тэриэтэлэр былааны толоруу—хас бирдии хаһаайыстыба, тэриэтэ, партия-най, советскай, комсомольскай, профсоюзнай органнар баста-ны учурааттаах соруутара. Итинэн ааспыт үөрэх дылыгар оройуон үлэлиир мччатын киһиэни уоп-ка катэхтэн үөрэтинитин ситэри хааччылатар итэбастабытты-туораттар аһах үөскүөдө.

Оройуон колхозпарылар уонна совхозугар оттооһун балаһан ыйын II күнүнээби туругунан сводката

Хаһаайыстыба-тар ааттара	Үлэлиир киһи бэрата	Охсуу гектар	Муһуу гектар	Кыһаан тоһо	Графика толоруу оҕона	Сенаж тоһа—Синаж тоһа
Ленин	161	8185	8185	5142,1	80,8	830 — 970 —
Эрилик Эристин	340	12463	12463	7722,4	75,3	1200 — 1700 436
Калинин	97	6284	6284	2446,9	64,4	480 — 600 —
Кара Маркс	113	3635	3635	1770,6	49,0	480 — 500 10
Субуруускай совхоз	716	20228	20228	14037	95,1	1910 90 2500 626
Оройуон үрдүнэ	1452	50795	50795	31119,7	82,9	4900 90 6300 972

ИТЭБЭСТЭРИ СУҔАЛЛЫК ТУОРАТЫАХХА

Былдэни куурук, совхоз Кы-таһааххаабы отделениега аасыт кыстыгы мөлтөх тэрэһиннээхтик көрүө, аабах сүөһү кыһааһын олутуу таһаарыта. Ол өхсүтү-түр быйыл сааһын, сайынын сүө-һү олутуу сааһан барда. Итинэн отделение салаатата кыстыкка ба-дэмэни бөнүрүөбүсүр ураты бадытону уурай, баһаарынаах дыһааны ылаа маалалаах.

Отделение мнах сүөһү туар-тотоннору оройуоннааһын быта-сыллар. Кыра оройуоннааһын сит-тэринэ-кырааас да соруу буоллар, маһык сүөһү кыстыгыгар то-лору кмахтар үөскээбиттэр.

Оттон мччат сүөһү кыстыгын баһаары, быһаччы, олутуу бы-таардыллыбыт динэргэ тийэбит.

Биһиги рейдэбим

Бороонор батчаанга динэри хо-тоннору була илктэр. Сүтүрбөт-чэ бороон сүппүт. Илинэн аба-тыллар сүтө мөлтөх туруктаах борооннорго, ону таһынан оройу-ларга оһуобай көрүү-аһия тэри-либатах. Ордук IX-даах биригэ-лэа комбикорм хоһуулауу үтү-түлүбөтүнэн динэ аһаан (отда-ление шкылаатыгар комбикорм баар) эбик аһылыгы ситэри тох-тотуллубут.

Арылаах биригээдэттигэр 225 бороон киһиэр Хонустаах хотону муостата иһиллэн, тэлтэтиллэр маһа тылаа үүнэ тууар. Бу хотон бүтүгүнэ арыс борооннор хотону булар кыһаахтары урууһун, хо-тон муостатын отчуттар бүтүтхэ-

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫ ОРОЙУОННААҔЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭНИТТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

1931 сым алтыннык 15 күнүттэн тахсар № 111 (4222) 1972 с.л. Балаһан ыйын 14 күнэ ЧЭППИЭР Санаата 2 харчы

БЫЙАН быһаччы СИРИГЭР айыллар

Биһиги бастыһнарбыт

Субуруускай аатынан совхоз Болтобтооһу отделениега от-тооһун сылааһа быһаанык 121 бырыһман толорон бастаан иһэлэр.

Эрилик Эристин аатынан колхоз сым арыс ыйыгар мнах аһыттан бырыһманга фермата 1596, Сир-Холлобтооһу фермата 1558 кг үтүү мнах оройуонга бастаан иһэлэр. Бу колхоз маһыкытатара Тарабукина В. К., Пестерева А. И., Бузькина А. Т. фуражнай мнахтарыттан хайы-үйө 2000 таһ тахса-кг үтүү маһылар.

СОРУДАХ АҔАРЫЛЫННА

Сыл арыс ыйыгар үтүү вал-вой маһын былааны Ленин аатынан колхоз 713 центнери-нэн аһаран, сорууларын 106,5 бырыһман толордо. Оттон го-сударствона 932 центнер үтүү өрдүк атыкылаһа. Онон кол-хоз бары фермаларын маһык-сыттар, бөстүүктара үтүү го-сударствона туттары сылаа-кы сорууларын балаһан ыйын 20—25 күнүгэргэ толорго бэйэлэрин иһингэр үрдэтиллэ-бит аһаастаһыстыбаны ыһыан үлэлиилэр. Хаһаайыстыбага эти госу-дарствона атылааһын соруу-га эһи аһара туолан иһэр. От-тон туурахтаах культура вал-вой хомуура 5547 центнеринэн аһарыллан, тектар аһыттан ортотунан 15,1 центнер үүнүү маһылына.

Оройуон колхозпарылар уонна совхозугар оттооһун балаһан ыйын II күнүнээби туругунан сводката

Хаһаайыстыба-тар ааттара	Үлэлиир киһи бэрата	Охсуу гектар	Муһуу гектар	Кыһаан тоһо	Графика толоруу оҕона	Сенаж тоһа—Синаж тоһа
Ленин	161	8185	8185	5142,1	80,8	830 — 970 —
Эрилик Эристин	340	12463	12463	7722,4	75,3	1200 — 1700 436
Калинин	97	6284	6284	2446,9	64,4	480 — 600 —
Кара Маркс	113	3635	3635	1770,6	49,0	480 — 500 10
Субуруускай совхоз	716	20228	20228	14037	95,1	1910 90 2500 626
Оройуон үрдүнэ	1452	50795	50795	31119,7	82,9	4900 90 6300 972

СССР ТЭРЭДЛИБИТЭ 50 СЫЛЫН КӨРСӨ

Рига ба муора балыксыттарын портара күннэри-түүннэри чуум-пурбат. Балынтаан нэлбит судналары сүөнүүр үлэ тип-тигинэ. Снимокка: «Рига» дини уста сылдыар база причалыгар. О. СИЗОВ фотота. ССТА фотохронистата.

С. ЧИЧИГИНАРОВ.

**БААРАБАЙ ТИИТ
ЛАБААЛАРЫНЫ**

Литовской ССР Научная Академиятыг—түүрт үсн түүрт академиктар уонна чилиэн-корреспонденттар бааллар. Научная Академияларын президентэ Ю. Ю. Матулис ССР-а корреспондентын хытта бэсиздэлэниитигэр нийлэртэн үгүстэрэ советской ооруна нийтлээччилэринин буулаалларын тоһооболоон бэлиэтээбэтэ. Кинилэр наукага бэйэлэрин суолларын аңардас Вильнюс уонна Каунас эрэ институттарыгар уонна лабораторияларыгар Булбакиа, итиннэ сэргэ Москва, Ленинград, Киев, Минскэй уонна дайдойу атын нуораттарыга сабаллабытара.

— Сэрин кэннинээдэ 26 сэл устата, — диир салгыы ученай, — биһиги диир чинчийинлэри ыттар кыахтанныбыт, дьингээх научнай оскуолалары тэриннибит. Ити дейду научнай тэрилтэлэрин, чуолаан ССРС Наукаларын Академиятын институттарын кытта холбоһон үлэлээһинтэн ситиһилиитин Литва ученайдары хаһан да умчубаттар.

Ю. Ю. Матулис электрохимия-
да аан дайду биир бөдөн специа-
лизынан буолар. Кини аан дей-
дутаабы конгресстарга советскай
делегациялары хаста да салайы-
та. Кини, Советскай Латвия уче-
найдарга научнай-техническэй
революция сайдытыгар байзаа-
рин кылааттарын киалларга
дьулуһалларын туһунан, өбө кө-
төбүллэн туран кэспир. Холо-
бур, Россиянай Федерация
Украина уонна Грузия ученайда-
рын кытта ыкса сибээстэһэн үлэ-
лиир Литва ученай-кибернетик-
тарын күүстээх бөлөһө дөрбөөн
сигналларын истэн, энно эппит-
тэһин проблемаларын чүнчүөс
лэр. Советскай изминэн электронна-
аалкар-суоттуур массыыналар
киһи тылынан этэрин голорой
кыахтаныахтара дээн эрэмин
бэли.

— Бырааттны республикалар, нэнкэлэригэр Литва иннигэр нэнкэ кыахтар аһыллыбыттар, — диир бүтүүтүгэр Ю. Ю. Матулис. — Биһиги неруоппут барыта — биир баарабай тиит лэбээларын кэрэстэ. Нини аата — ССРС. Ол иһин улуу Советской Союз тариллибитэ 50 сылын биһиги бүтүүн неруот улахан бырааһын ныйгыт курдук нерсөбүт.

„Уонунан нациялар уонна народностар хардарыта сыһыаннаһыларыгар биһиги бырааттыы союзнутугар мэлдьи буоларын курдук иитэриэс уонна сыйал, дьулуур уонна үлэ оннук тулхадыйбат биирдэрин, манньык ду-ховнай уруурбаһыы, итэҕэйсии итииэн-нэ хардарыта кыһансыы баалларын бүтүн аан дойду историята өссө ха-һан да билбэтэбэ“.

„ССР Союна тариалибитэ 50 сыла
туолуутугар бэлэмнэни туһунан“
ССКП КН үүрээбүттэн.

Литовской ССР, столица — Вильнюс, Каролис Пожиско уулус
сала. *СССР Фотохроника.*

ЛИТОВСКАЙ СОВЕТСКАЙ
СОЦИАЛИСТИЧЕСКАЙ РЕСПУБЛИКА

Республикада советский бийлэс 1918-1919 он бийлэрийдэбэтэ. Ол эрээри одоогоор конгрессология Арбааны империалистар коммюрунэи эдбэт сийдар уонна бийынайдар бийлэстэрин хаанна тэксийбэтэ. Реакция сүүрбөчү сэл бийлээн өлөрбүтэ. Ол эрээри экин үлүһүн дөрүгү ревот боднокпай тымнын кыйаан-самбарбатара. Киири 1940-сыйлаахха, охсуууларга бусупут-хайыт Литва Компартиятын самалтатынан, көүлүлү өлөрү уонна сыйдым суолунаа барар бара савсатта толорору ситиспитэ.

Ада дайду улуу саринтын сыллара кытаанак берайнарканын буолбуттара. Советскай Армия уонна партизанскай атырааттар кэксэлэрингэр хас да трайынанча дьуосецтар саринкэспиттэрэ. Азия советскай нуруоттары кытта биһирэ киинлэр тигдэровскай Германияны Кыайыы Күнүн быраа-
хыныыгытабыттара.

[illegible]

Ааспыт сымга республика национальнай додуга 4,5-мол. солкуобайга тэннэстэ. Наньыксынаа сындылаар тыовура үүнүүтүнэн сибээстээн хаачч

Б.ЛАНПЕДА. ССРС төрийн
либига 50 жилийн чойнгэр
«Балтия» судныи агорор
завод коллектива добуунаах
бэлэи огордо. График 2-3 мй
нелина «Мис Ермака» уошпа
«Буран» днэн бадиктылр
траулердар ууга түхэрлиш-
нисно.

Республикага судшоны өсгөрөр аан бастагы бу элчлү тута 20 сая анарал өтүгөр ошаттаах специалистар дайду прас перфолориттэн калыптатса.

Снимок: «Бура» трау-
дзы ууга гүвэри.

Б. Алєкєвичєс фєтєтє.
ССТА фєтєхрєнєкєтє.

чийны эйгэтэ, ердүг эргэнэ уонна олох-дыах
сүлүүснэ бэлдэрдик үүнүүлэр.

Аграрный Литва сори кәсіпшілігінің сымалары тугулуымен иккі суус промышленнар предпрятнелар оборудованиеларын хантан ылыа этэй? Келлелартен бипр дестаре норуот хаһаайыстыытын электрфикациялааынгга улахан орудуу ооптнубут Литовский ГРЭС. Бу электростанция тугулар нэчигэр союзнай республикалар тарыларын кэрнэтэ суулуунун предпрятнелара суэтэр биптаре. Литва химический промышленнофа Мосхаттан, Ленинградтан, Киевтан, Еревантан кэлбипт оборудованиеларын сэлбэлэннэ. Литвага бипр бодон — Алтустскийдагы тапчас комбината магсымаллары РСФСР-тан, Узбекистантан уонна Таджикистантан ылыбат. Казнаска диакетатнай сөлбөтөн таваһы өрөр Псковтан кэлбипт массымаллар таһаарымлаахтык үлэһиннелэр.

Синтез Антиса бырааттаны республикаларга уустук этностары уонна прибордары, желосиендтары уонна искусственинай утахтары, минтэбонни ганабы уонна тагилэбонт тапастары, эт уонно уст боротуукталарын, багыты ыытар.

Тохеүе пятилетка Литовский ССР оторучтуалла куётетар сайдыларигар, бырааттыг басы республикалар экономической уюна културнай сибээстери салгыа диэнгэһиннигэр санга биллэр харымнан буолуога.

ДОБОРДОЪУУ
СОКУОНУНАН

Вильнюстаагы «Нерис» фирманын Хотугу-Өсөтүмөсү АССР-та иштөө миннаах от бүрдүгүн өтөрө; агрегаттар партияларын иштөө; Кавказдагы дөңдөрүн бу саккастарын Литва масымынаны өтөрөчүлүдү болжолун иштөө; таларын ыштылар.

«Нерис» фирмиз быраактын бары республикалары от бурду гун баазинизиниге, ону тег хортунушуй уонна төрдүлөрүг астаахтары куурудууга, тутуу чаттан сүөһү аһылыгын өнөрүү са тутуулар үрдүк өнөрүмүг даах агрегаттарынан таахчыбыз.

Хруукта аграрий хамгаал
Литва бийиги промышленно
бордүүхсүяны бодог туу
раачтынап буола. Республик
ны индустриализацилзаны
сознай республикалар быг
ты бииргэ үдэлзайиннэриг ту
мугэ.

Ю. БУДРИС, ССТА 1020
ВЛНЮС К.

[illegible]

Пушкинскаяте байзтн
производственный үлэстн-
хамназын общественнай үлэ-
дээн кытары табыгастаауы

Бу балаһа ССТА институты ааларынан бэлэмнэнэ.

СЫЫППАРАЛАР, ЧАХЧЫЛАР

Литовская ССР износ 65,2 тыс. га, километр, Республика наднационального — 3200 га, километр, километр.

x x x

Республика промышленной
бородуруктарын кээлгэй 1940
сылларга 34 тегиз ушатта,
Советской болгон сыларга
электроэнергияны өнөрү 90
тагиз ушатта.

 $X \cdot X = Y$

Республикада өсөн бийр Чөбү өбразоткамыш салга ээрилээр. Пягилетка бутууңдар гурбанан калэр сырланан үлүңиур Мажедхайдонуу өөөд бастакы роуарара үлүңо кымыггаңаа.

X X X

Алсмыг сүлгээ Литовский ССР-д татагдсангүйгээр, энэ сүүс сектарыг тэмцээт илээдмийнхэн 156 центнер этрөн 714 центнер үүт маламбыга. 1971 сүлгээ, тэд дахууныг дорлоогдута кудыгын үрбүт, сектарын 24,6 центнер бүүдүг маламбыга.

x x x

Бу нәтижәгә 750 тәһмин-
ча гектар акарм сибирь то-
на бәдирәммәз ерләр рәһ-
дә таһирәзмәстәрә.

X Y X

1940 снэм хэмтэ гүнжээтэтэй
Лиговскай УССР-ээ хэмнээ снэм
дэмтэ гүнжээ 4 тэгүл үүнээ.
16 тэгүл элбэх араас тайхыг-
тар тахсар буюулилар.

X X X

Республика норуотун уһаа-
лыстыбатын бары салаалары-
гар билигин 210 тыһымыста үр-
дүк уонна орто зорроһуу
специалисттар үлэһиттэр.

лыуерэлишр. Кини--завод
партиомун чилинэ итлэнэ
Каунас куораттаады Совет
депутата.

Синимокка: Топонимы Пуштинского (хорошо документально) вдар элэбитторун Н. Залеского, Р. Игнатовского уонна Э. Раппельштейн ула табыллыстаах кыһамдарын кордорор.

-В. СОБОЛЕВ фотограф.
СССР фотографический.